

ETIKA & PORADENSTVO & PRAX (RECENZIA)

ETHICS & COUNSELLING & PRACTICE (REVIEW)

Petra Belicová

Katedra etiky a aplikovanej etiky FHV UMB v Banskej Bystrici

2.1.5 etika, 1. rok štúdia, denná forma štúdia

petra.belicova@umb.sk

Školiteľka: **prof. PhDr. Daniela Fobelová, PhD. (daniela.fobelova@umb.sk)**

Kľúčové slová

poradenstvo v etike, aplikovaná etika, etický expert, etika v organizácii

Key words

ethical counseling, applied ethics, ethical expert, ethics in organizations

V každodennej praxi sa najčastejšie stretávame s pojmom poradenstvo v súvislosti s financiami, ekonomikou, manažmentom, taktiež zdravotníctvom a sociálnou sférou. Poradenstvo vo všeobecnosti predstavuje určitú službu zo strany poradcu v danej sfére, v ktorej jednotlivec (klient) nedokáže v danom momente vyriešiť, resp. zvládnuť istý problém, situáciu, otázku v požadovanej oblasti, v ktorej pociťuje nedostatok potrebných informácií, vedomostí a odpovedí na otázky nášho každodenného osobného, ale aj profesionálneho života.

Rôznorodosť a mnohotvárnosť vznikajúcich problémov v praxi naznačuje i podporu a tvorbu stále nových typov a odvetví poradenských služieb. S myšlienkou potreby a opodstatnenosti vytvorenia nového typu poradenstva sa zaoberali odborníci na interdisciplinárnom workshope v júni 2012 s názvom *Etické poradenstvo a profesionálna prax*. Z realizovaného diskurzu bol publikovaný odborný zborník v tlačenej podobe pod názvom *Etika & Poradenstvo & Prax* (2012).

Samotná publikácia v sebe zahŕňa množstvo nových vedeckých štúdií, postrehov a informácií o problematike už vyplývajúcej zo samotného názvu príspevku, t. j. poradenstva v etike, resp. etického poradenstva v praxi a to všetko na 198 stranách. Príspevky v zborníku sú od zúčastnených autorov workshopu, prevažne z akademického prostredia, ktorí svojimi publikáciami prispeli tak z profesijného, ako i odbornoinštitucionálneho hľadiska. Celkovo obsahuje zborník 16 príspevkov slovenských, ale aj zahraničných autorov a autoriek, ktoré sú

rozčlenené do troch tematických častí s názvami: 1. *Poradenstvo v etike – teoretické kontexty*; 2. *Poradenstvo v etike a normy ISO kvality*; 3. *Nástroje tvorby etického prostredia*.

Prvá kapitola v sebe zahŕňa v prevažnej miere argumentáciu spoločenského významu a profesionálneho poslania etického poradenstva. Prvý príspevok od P. Fobela je podnetným komentárom k prínosu a aktuálnosti riešenia etického poradenstva vôbec, resp. poradenstva v etike. Na úvodných stranách sa čitateľ môže dozvedieť o problematike sémantického ukotvenia poradenstva v etike, resp. etického poradenstva, ako aj o celkovej spoločenskej situácii na Slovensku s ohľadom na danú problematiku či aplikovanú etiku všeobecne. Percipient získa odborné znalosti a vedomosti o otázkach teoretickej, ale i praktickej kompetencie profilu etického experta, ktorý je v tejto súvislosti považovaný za jedného z hlavných aktérov poradenstva v etike. Etický expert zohráva významnú úlohu spolu so svojím získaným portfóliom vedomostí a zručností v etickej službe a pomoci pri zdokonaľovaní praxe, a teda poradenskej činnosti v organizácii. Ďalej sa môžeme stretnúť s informáciami o strategických otázkach poradenstva v etike, ako aj o profesionálnych kompetenciách poradcov, čo rozširuje čitateľove teoretické vedomosti. V príspevku Z. Palovičovej má čitateľ možnosť vnímať fundovaný výklad, ktorý v taxatívnej podobe oboznamuje o problematike pomáhajúceho poradenstva, do ktorého okrem iného patrí aj poradenstvo v etike. Na ďalších stranách príspevku je možné vidieť

charakteristiky pojmu pomáhajúceho poradenstva od rozličných autorov zaoberajúcich sa touto oblasťou, čo považujeme za prínos minimálne v tom, že dané informácie rozšíria čitateľove poznatky. Nejednen článok (E. Kremničanová, J. Oravcová) je venovaný aj problematike etického experta, resp. jeho expertíznej činnosti, čo považujeme za stále aktuálnu a dynamickú otázku. Prínosom pre čitateľa je i téma morálnej imaginácie, predstavivosti v súvislosti s poradenstvom v etike, pričom ide o pomocný nástroj pri kreovaní správnych etických rozhodnutí, ktoré musí etický expert zvládnuť. Príspevok E. Kremničanovej *Pôsobnosť etických expertov v oblasti etického poradenstva* z kvalitatívnej časti dopĺňa a uzatvára prvú tematickú časť publikácie, ktorá predstavuje dynamickú reflexiu súčasného stavu a pozíciu aplikovanej etiky na Slovensku, ako aj vedecko-odbornú argumentáciu opodstatnenosti a podpory etického experta v rámci poradenstva v etike a jeho etickej expertíznej činnosti.

Druhá kapitola zborníka je zameraná na ďalšiu nemenej dôležitú a s problematikou poradenstva v etike súvisiacu oblasť, t. j. na normy ISO kvality. V konkrétnom prípade percipient v druhej tematickej časti získa plnohodnotný prehľad o norme ISO 26 000 *Usmernenie k spoločenskej zodpovednosti*, čo považujeme za nemalý prínos do spoločenskej a profesionálnej praxe. Daná problematika je u väčšiny autorov (G. Zecha, A. Kuzior, D. Fobelová, H. Čierna, V. Ďurčík, M. E. J. Nielsen, S. Ukropová) v tejto časti rozpracovaná hlbavo s prvkami deskripcie, ale aj kritickej reflexie. Za dôležité považovali autori a autorky spomenúť i zamestnaneckú etiku a kultúrnu rozmanitosť v kontexte ISO 26 000. Daná norma predstavuje súbor aktuálnych požiadaviek pre inštitúcie, firmy a organizácie, ktoré chcú preukazovať zodpovedné správanie a spolupracovať na celosvetovej výzve spoločnosti. Pozitívnym faktom je, že v jednom zo spomínaných príspevkov sú v taxatívnej podobe rozpracované určité body už nám známej normy kvality, čo môže poslúžiť ako teoretická i praktická pomôcka pre odbornú i laickú verejnosť. K danej tematike autori publikácie využili svoje kompetencie, vedecko-odborné vedomosti, znalosti, skúsenosti a načrtli

problematiku súvisiacu s komplexnosťou budovania systémov manažérstva kvality, ktoré sú postavené na spoločensky zodpovednom podnikaní, čo rovnako dôležito súvisí s diskutovanou tematikou. V závere druhej tematickej časti sa okrem poradenstva ako takého autori zmieňujú aj o profesionálnej rovine aplikovanej etiky a jej vyústení do praktickej realizácie v spoločnosti. Máme na mysli predovšetkým už spomínanú normu ISO 26 000 v prepojení na e-learning etiky, etické vzdelávanie a tiež morálne riziká e-learningu.

Pri zodpovedaní priamych či nepriamych otázok, ktoré si tvorcovia sami položili vo svojich publikáciách, badať vedeckú odbornosť, kvalifikovanosť v danej oblasti, profesionalitu, ale i odhodlanosť zaoberať sa inovatívnymi spôsobmi, postupmi i metódami, ktoré prispievajú k následnému vedecko-teoretickému pokroku.

Poslednou tematickou oblasťou, ktorou sa zaoberali autori (S. Basran, M. Bednár, A. Jesenková, B. Vincúr) v tejto stati, je charakteristika nástrojov tvorby etického prostredia. Článok *Embedding ethical values into corporate culture – How UK businesses approach ethics* poskytuje celkový prehľad prístupov britských podnikov k podnikateľskej etike. V texte sú využité výskumy trendov v podnikateľskom správaní a etike, t. j., akým spôsobom takéto podniky vo svojom organizačnom prostredí indikujú etické hodnoty. Okrem iného, čitateľ získava prehľad o význame a efektívite etického programu, aké sú úlohy etických výborov pri nastavovaní spôsobov organizácie, ale i všeobecné poznatky o tvorbe firemnej kultúry, integrity a transparentnosti. Z uvedeného vyplýva, že primárnou úlohou autorov v predkladanom zborníku bola, okrem iného, snaha o prepojitelnosť teoreticko-odborných znalostí a skúseností do praktickej roviny. Ďalej sa dozvedáme, že jedným z nástrojov tvorby optimálneho etického prostredia je práve problematika vnímania a konkrétnej činnosti lídra. Táto tematika podáva percipientovi obraz o rôznych už existujúcich formách líderstva, ktoré reflektujú zmenené podmienky v súčasnej spoločnosti a hľadajú odpovede pre budúcu existenciu ľudstva. Jednou z kľúčových otázok tejto tematickej časti je analýza etického rozhodovania v etickej poradenskej a expertíznej činnosti.

Čitateľ má možnosť priblížiť sa k problematike etického rozhodovania v rámci výkonu danej profesie. Súhlasíme s B. Vincúrom, že práve závery etického poradenstva a expertízy, ktoré sa uskutočňujú v intenciách analýzy etického rozhodovania, môžu viesť k efektívnemu presadzovaniu etického konania v jednotlivých profesijných odvetviach. Ďalej má čitateľ možnosť bližšie sa oboznámiť s konkrétnym modelom etického rozhodovania, čo má s určitosťou priamy vplyv na prax. Daný článok je v priamom kontakte s nasledujúcim, ktorý sa zaoberá sociálnou realitou spolu s etikou expertíznou činnosťou realizovanou v sociálnej praxi, čo len potvrdzuje jednu z myšlienok zborníka, t. j. diskurz o interdisciplinarity etickej činnosti.

Pri analýze zborníka nemôžeme opomenúť jeho kvalitne vypracovanú technickú i grafickú podobu vrátane formálnych náležitostí, kam sa tradične radia kľúčové slová a abstrakty jednotlivých štúdií v pôvodnom slovenskom aj anglickom jazyku. Čitateľovi táto skutočnosť napomáha lepšie sa orientovať v samotnej publikácii a prispieva to k jej prehľadnosti. Uvedený zborník *Etika & Poradenstvo & Prax*, ktorý bol vydaný Fakultou humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, výrazným spôsobom prispieje k informovanosti verejnosti. Zborník sa s určitosťou stane

i jedným zo študijných materiálov pre študentov v odbore aplikovaná etika, no môže byť zaradený aj do odporúčanej literatúry pre príbuzné humanitné odbory. Môžeme konštatovať, že uvedený zborník štúdií zodpovedá v plnej miere požiadavkám a nárokom kladeným na zborníky, ktoré svojím charakterom, náplňou aj zameraním zodpovedajú požiadavkám kladeným na diela tohto druhu. Výrazný prínos tejto publikácie vidíme i v tom, že jej tematické spracovanie možno zaradiť do priaznivej a výrazne aktuálnej tendencie uplatniteľnosti v spoločenskom diskurze nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Myslíme si, že jednou z úloh a cieľov tejto publikácie bola snaha o zasadenie sa za víziu poradenstva v etike, ktoré sa môže stať inšpiráciou pre ostatnú širokú odbornú verejnosť. Zborník považujeme za ojedinelý vo svojom odbore, keďže poradenstvo v etike ešte nemá také široké zázemie.

Literatúra

FOBEL, Pavel a kol. 2012. *Etika & Poradenstvo & Prax*. Banská Bystrica : Fakulta humanitných vied, Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, 2012. 198 s. ISBN 978-80-557-0385-5